

esse tantummodo commonendum, sed non prohibendum ascendere ad superiores ordines; et dispositionem *cit. cap. 5*, quod de regularibus loquitur, extendisse etiam ad clericos saeculares relate ad suos praelatos; et ampliavisse in eo quod praelatus non solum potest ob crimen occultum prohibere ascensum ad ordines, sicuti quoad regulares concedit *cit. cap. 5*, sed etiam potest ordinatos suspendere ab ordinibus, gradibus et dignitatibus jam susceptis, quod nec superioribus regularibus nec aliis praeter R. P. antea licebat. Hinc praelatus non solum potest subditis saecularibus interdiceret ascensum ad ordines sacros proprie dictos, idest acolytho ascensum ad subdiaconatum, subdiacono ad diaconatum, diacono ad presbyteratum (1); sed etiam potest eisdem prohibere ascensum ad primam tonsuram et minores ordines, quia superior regularis, vi *cit. cap. 5*, id poterat in ordine ad suos subditos regulares. Igitur illud *ad sacros ordines* Conc. Trid., lato sensu accipiendum est; nec mirum, cum Tridentinum, *l. c.*, concedat praelatis favorem ad saecularium indignorum promotionem impediendam.

621. Nomine autem *praelatorum* in prima parte decreti Tridentini veniunt omnes quorum est ordinare vel dare litteras dimissorias; ii enim sunt *praelati*, idest clerici jurisdictionem ordinariam in foro externo habentes; et quoniam Tridentini scopus fuit remove ab ordinatione indignos, dicendum est omnes istos praelatos sub suo decreto comprehendere. Ceterum cum idem sit contextus inter utramque decreti partem, iidem intelliguntur nomine praelatorum in prima parte qui in altera, et viceversa. Igitur potestatem, de qua nos agimus, certe habet *episcopus*. Item *superior regularis*, ex ipsomet *cit. cap. 5*; insuper superiorem regularem habere potestatem ferendi suspensiones ex informata conscientia, declaravit etiam S. C. C., apud Giraldi, *part. II, sect. 43*. Item *abbas nullius*, non solum quoad subditos regulares, quod ex dictis patet, sed etiam quoad subditos saeculares. Item *capitulum et vicarius capitularis*, sede vacante, tum ob rationem allatam, tum quia haec potestas episcopi est ordinaria, quae transiit ad capi-

(1) Fagnanus, *l. c.*, n. 13 sequ.

tulum, cum contrarium in jure cautum non sit. Confirmatur ex sequenti responsione S. C. C. in *Bononien.*, ex archivio S. C. desumpta, *lib. XIX Decret., pag. 416*: « Supplicat declarari an Ordinariis locorum vigore facultatis sibi concessae a S. Conc. Trid., *sess. XIV, cap. 1, de ref.*, liceat ob legitimas causas suspendere etiam extrajudicialiter clericos et presbyteros saeculares etiam parochos sibi subditos, sublata eis facultate appellandi ». S. C. reposuit, 14 Nov. 1654: « *Ordinariis*, ut supra, licere ». Atqui capitulum et vicarium capitularem venire nomine *Ordinariorum*, nemo ignorat. Tandem *vicarium generalem*, quando potest litteras dimissorias concedere, posse easdem ex informata conscientia denegare, non dubitamus; sed tandem ad episcopum pertinebit candidatum admittere vel non ad ordines.

622. Hi igitur praelati possunt suis subditis ascensum ad sacros ordines interdiceret *ex quacumque causa, etiam ob occultum crimen, quomodolibet, etiam extrajudicialiter*, ut ait Conc. Trid. Haec amplissima verba nullam patiuntur difficultatem. Cum dubitatum fuerit utrum prohibitio et suspensio hujusmodi esse possent perpetuae, die 3 Febr. 1593, S. C. reposuit: « *Cap. 1, scss. XIV, de ref.*, habere locum in prohibitionibus et suspensionibus tam temporaneis quam perpetuis » (*lib. VII Decret., pag. 89, in Nullius*). Et quidquid sit de suspensione, prohibitio certissime ferri potest etiam viva voce tantum, negando ordinationem vel litteras dimissorias, absque ulla praevia monitione. Interdictus autem nequit deinde, tacito hoc interdicto, ordinationem vel dimissorias ab alio Ordinario proprio petere, quia id esset agere in fraudem legis. Praelatus debet quidem habere graves repulsionis causas, graviore si agitur de provisio aliquo beneficio, aut constitutus in aliquo clericali gradu; sed non tenetur eas manifestare candidato; cui non competit proprie dicta appellatio, cum hoc interdictum non sit judicialis sententia, sed recursus ad Sedem Apostolicam, ut pluries S. C. C. declaravit: insuper successor praelati potest utique interdictum revocare et candidatum admittere, sicuti de vicario generali in ordine ad episcopum

supra diximus. At clerico arctato ratione beneficii (n. 637) competeret appellatio. Ad rem Card. Petra in *comm. const. unice Urbani II, sect. I, n. 18 (tom. I)*: « Procedendum est cum distinctione. Aut promovendus est arctatus ad suscipiendos ordines, puta ratione alicujus beneficii ad se spectantis et cui sit adnexus sacer ordo, et tunc quia implicite esset privare eum tali beneficio, daretur appellatio seu recursus ad superiorem: et in hoc casu tenetur episcopus concludenter probare causam rejectionis. Secus vero si agatur de non arctato... Hoc certum est quod in arctatis potest Nuntius seu Legatus a latere, Primas aut Metropolitanus cognoscere de gravamine ». Vide etiam Monacelli, p. I, tit. IV, form. 2, n. 11 sequ. et Bouix, *De episcopo*, p. V, cap. XV, § VI.

623. S. C. C. hujusmodi negotia remittere solet ad Metropolitanum. Ita cum Card. Antonius Barberinus archiepiscopus Remensis, apostolica limina visitans, hac ipsa de re S. C. C. sententiam sciscitavisset, S. C. respondit die 21 Apr. 1668: « Cum nullus ordinari debeat, quem episcopus suae ecclesiae utilem aut necessarium non judicaverit, S. C. non semel declaravit ab hujusmodi iudicio nullam dari appellationem, sed recursum dumtaxat ad Sedem Apostolicam, quae, juxta ipsius Congregationis sententiam, per Gregorium XIII f. r. approbatam, quotiescumque Ordinarius recusaverit quemcumque ordinare, metropolitanum aut viciniori episcopo committit, ut ab eodem Ordinario prius requirat causam recusationis; quo legitimam non allegante, licet illi eundem ordinare. Itaque, si qui ex dioecesanis episcoporum Eminentiae Vestrae provincialium Sedem Apostolicam adiverint, juxta praenarratam formulam eorum quaerimoniis consuletur; cui formulae ut unum in praesens addatur, censuerunt expedire EE. PP., videlicet ut metropolitanus aut vicinior episcopus, antequam commissas sibi partes exequi aggrediantur, paterne curent ut illi denuo apud suos episcopos per tres vices suppliciter petant (1) ». Remittere, inquam, solet S. C. hujusmodi negotia ad Metropolitanum, qui proinde ea expedit potestate delegata. At interdicto non

(1) Ben. XIV, *De syn.*, XII, VIII, n. 4.

est jus appellandi a sententia sui praelati ad Metropolitanum, ut supra dictum est, et expresse declaravit S. C. C. in *Lucionen.*, *Suspensionis et appellationis*, 8 Apr. 1848. Praeterea aliquando hujusmodi negotia ipsa S. C. directe expedit.

624. Praelatus tenetur S. C. aut Metropolitanum qui ejus vices gerit, rationes interdicti exponere. Hac in re duo vitanda sunt, nempe ut idoneus repellatur ob irrationabilem praelati oppositionem, et ut non-idoneus admittatur contra rationabilem praelati voluntatem. « Le Saint-Siège, dit Stremler, *Des peines ecc.*, pag. 338, ne reçoit pas comme légitimes ces accusations vagues qui ne sont pas appuyées sur des faits, comme serait par exemple de reprocher à l'aspirant qu'on repousse des ordres, de n'avoir pas l'esprit, la tournure ecclésiastique, d'être léger dans sa conduite, de n'avoir pas de vraie vocation, d'avoir mauvais caractère, et d'autres généralités de ce genre. Mais il faut citer des faits, des actes, desquels résulte la preuve de l'absence des vertus requises dans un ecclésiastique, ou de la présence des vices qui rendent dangereux ou inutile à l'église l'aspirant à qui l'on a cru devoir refuser l'admission aux saints ordres ». At necesse non est ut praelatus actus et facta probet judicialiter (1); e. g. satis esset si praelatus citaret actum vel factum coram se a candidato commissum. S. C. C. in *Lucana, Ordinationis*, 5 Jul. 1749, reposuit oratorem debere *recurrere humiliter ad archiepiscopum*, qui ipsum a presbyteratu interdixerat; eandemque dedit responsionem in *Asculana, Ordinationis*, 21 Apr. 1792.

SECTIO II

De intentione in subjecto sacrae ordinationis necessaria.

Articulus I

De intentione necessaria pro valida ordinatione.

625. Determinata persona ad ordines assumenda, modo juxta ea quae diximus, n. 108, videamus de intentione

(1) Honorante, cap. III, not. IV.

quam haec persona habere debet in primis pro validitate ordinationis, quo nomine hic comprehendimus etiam primam tonsuram. In qua materia sacramentum ordinis sequitur alia sacramenta et praesertim sacramentum baptismi, quia utrumque sacramentum et characterem imprimat et gravia onera ac jura infert; quod verum est etiam in gradibus non hierarchicis, quia in ipsis instituendis Ecclesia imitata est oeconomiam juris divini.

626. Igitur pro validitate ordinationis in subjecto adulto quod usum rationis obtinuit, requiritur intentio recipiendi ordinationem; sicuti pro validitate baptismi aut alterius sacramenti requiritur intentio recipiendi sacramentum de quo agitur. Haec est doctrina communis, reprobata opinione Cajetani, in *D. Thomam*, p. 3, q. 68, a. 7, putantis ad valorem baptismi satis esse intentionem neutralem, nempe quod baptizandus neque consentiat, neque dissentiat (1). Ad rem S. Thomas, in 3 p., q. 68, a. 7, ad 2um: « Si in adulto deesset intentio recipiendi sacramentum, esset rebaptizandus. Si tamen hoc non constaret, esset dicendum: *Si non es baptizatus, ego te baptizo* ». Vide etiam verba ejusdem Angelici relata n. 628. Ratio theologica est quia obligationes positivae et individuales imponendae adultis non sunt sine eorum consensu; et ideo nec Christus D. pro gradibus hierarchicis, nec Ecclesia pro aliis voluerunt adultum post semel adeptum usum rationis clericalibus obligationibus adstringi, nisi positive consentiret; et statuerunt promotionem clericalem esse nullam, deficiente in eodem adulto hac positiva voluntate. Quod autem Christus D. et Ecclesia ita statuerint, confirmatur etiam ex communi auctorum doctrina. Haec eadem ratio affertur etiam pro sacramento baptismi a Benedicto XIV, in const. *Postremo mense*, 28 Febr. 1747, § 43, et ab Innocentio III in cap. 3, *De baptismo*, § ult., praeter aliam rationem quam habet D. Thomas, l. c., in corpore art.

627. Si autem quaeras quaenam intentio requiratur et sufficiat, respondemus cum communi requiri saltem habi-

(1) Ben. XIV, *De sacrificio Missae*, III, X, n. 8 sequ.

tualem, idest intentionem aliquando habitam, non retractatam, licet neque actu neque virtute hic et nunc adsit. Hinc non est necessaria intentio actualis, aut virtualis, sicuti est necessaria in sacramentis poenitentiae et matrimonii. Exinde sequitur immerito prorsus ex hoc capite scrupulis torqueri eos qui ad recipiendos ordines aut tonsuram accesserunt, et deinde in actu promotionis distracti de alia re cogitaverunt: nam ipsi evidentem virtutem habuerunt intentionem, et ex dictis sufficit habitualis. Insuper haec intentio potest esse etiam implicita, idest contenta in alia intentione; e. g., si quis ignorans utrum et quid sit ordinatio, vult fieri Ecclesiae minister; aut vult gradum superiorem, et de facto ei datur gradus inferior nondum receptus; imo etiam si modo vult gradum inferiorem, et de facto ei datur superior, dummodo habeat positivam voluntatem ulterius pergendi. At hanc voluntatem implicitam recipiendi ordinationem non contineret intentio seu propositum vivendi christiane; et ideo haec intentio non sufficeret pro validitate ordinationis, sicut sufficit pro validitate sacramentorum baptismi, confirmationis, eucharistiae et extremae unctionis.

628. E contrario si contingeret ordines seu minores seu sacros infanti conferri, « concordia theologorum et canonistarum suffragio definitum est validam, sed illicitam (ordinanti) censeretur hanc ordinationem, dummodo nullo labore substantiali defectu materiae, formae et intentionis in episcopo ordinante, non attentata contraria sententia quae raras habet asseclas et quae supremis Tribunalibus et Congregationibus Urbis numquam arrisit ». Ita Benedictus XIV, in const. *Eo quamvis tempore*, 4 Maii 1745, § 20, qui deinde exponit quid juris de obligationibus adnexis ordinationi in sacris; de qua re vide nostrum *Tractatum canonicum de matrimonio*, n. 586. Insuper haec doctrina colligitur aperte ex cap. un., *De clerico per saltum promotum*. Cum enim ordinatio hierarchica imprimat characterem, induit naturam sacramentorum baptismatis et confirmationis quae infantibus valide conferuntur; in aliis autem gradibus instituendis Ecclesia, ut supra dictum est, imitata est oeconomiam juris divini. Haec quae de infantibus diximus, repetenda sunt de

illis adultis qui usum rationis numquam assecuti sunt. Ad rem S. Thomas, in 4, *dist.* 6, *q.* 1, *a.* 2, *q.* 3 : « In adultis et in habentibus usum rationis in quibus potest esse contraria voluntas actu vel habitu, requiritur et contritio sive devotio ad percipiendam rem sacramenti et intentio vel voluntas ad recipiendum sacramentum. In pueris autem absque utroque percipitur et sacramentum et res sacramenti; et similiter est in carentibus usu rationis, nisi contraria voluntas habitu insit, non actu ».

629. Ex dictis colligi debet quid dicendum de validitate ordinationis *dormientis ac ebrii, mentecapti, surdi-muti-caeci, coacti per vim aut per metum, ludentis, ficti.* De singulis breviter.

630. 1° Ad ordinationem *dormientis aut ebrii* quod atinet, supponimus dormientem aut ebrium esse adultum rationis usum assecutum. Jam vero si antequam in somnum aut ebrietatem inciderit, habuit intentionem recipiendi promotionem clericalem eamque intentionem non revocavit, promotio est valida, quia habetur intentio habitualis quae sufficit; secus est irrita, quia nulla intentio adest. Et multo magis foret irrita, si promotus antea positive contradixisset. Haec eadem solutio datur ab Innocentio III, in *cit. cap.* 3, *De baptismo*, § *ult.*, pro baptisate collato adulto dormienti.

631. 2° *Mente captus* est, vel amens, qui insanit circa omnia, vel demens, qui circa unam vel alteram rem tantum. Amens ab infantia aequiparatur infanti; amens factus post adeptum usum rationis aequiparatur dormienti. Igitur illius ordinatio est valida; hujus ordinatio est nulla, nisi antequam in amentiam incidisset, habuerit intentionem recipiendi ordinem. Ita Innocentius III, *l. c.*, quoad baptismum. Quod si ordinatio conferatur in lucido intervallo, est perinde ac si ordinaretur adultus compos sui. Demens aequiparatur amenti in his quae ad dementiae ipsius pertinent; in aliis aequiparatur ratione utenti (1). Proinde si dementia sit circa ordinationem, repete quae de amente diximus; si circa aliam

(1) D'Annibale, I, § 31.

rem, ordinatio valet, dummodo in subjecto fuerit saltem habitualis intentio. At nostris diebus non desunt medici, his miseris curam praestantes, qui contendunt eandem vim esse dementiae et amentiae, et amentem non esse sui compotem ne in lucido quidem intervallo (1). Stupidi autem seu fatui, si non habent mentis discretionem, sunt infantes; secus sunt ratione utentes.

632. 3° *Surdi-muti-caeci* simul a nativitate accensentur infantibus. Surdi-muti simul etiam a nativitate, si instituti sunt, habent usum rationis; secus valde incertum est utrum infantibus an potius ratione pollentibus aequiparari debeant. Tandem qui sunt tantum vel muti, vel caeci, vel surdi, usu rationis non carent. Ex his iudicium ferri potest de validitate aut invaliditate ordinationis horum omnium.

633. 4° Fusius de promotione hominis *coacti* vi physica, vel vi morali seu metu.

Promotio hominis vi physica coacti et prorsus reluctantis, e. g., si Titius ab aliis detinetur dum episcopus manus eidem imponit, profecto est non solum gravissime illicita ex parte ministri et ex parte cogentium, sed insuper est manifeste irrita, quia, ut ait Innocentius III, *l. c.*, agens de baptismo, « plus est expresse contradicere, quam minime consentire »; ac proinde si promotio est irrita sine positivo consensu, prouti supra diximus, a fortiori erit irrita cum positiva contradictione. At promotio foret valida, si promotus, licet externe reluctans, tamen interne consentiret, quia intentio necessaria adesset; secus ac in matrimonio in quo ratio contractus exigit ut internus consensus externe quoque manifestetur (2).

634. E contrario si quis ex metu quocumque, ne detrimentum aliquod patiat, caput manibus episcopi supponit, promotio erit illicita ex parte cogentium, si metus est injustus, sed est certe valida, quia metus quicumque minuit, sed non excludit voluntarium, prouti resolvit etiam

(1) D'Annibale, *l. c.*, not. 18, 3^a edit.

(2) Vide nostrum *Tractatum canonicum de matrimonio*, n. 805.

Innocentius III, *l. c.*, pro baptismo. At si metus fuit gravis, promotus non tenetur in foro interno obligationibus clericilibus caelibatus et breviarum, nisi ordinationem tacite vel expresse ratam habuerit; quae doctrina post ea quae habet Benedictus XIV, *De syn.*, XII, IV, n. 2, vix non certa est. In foro autem externo ordinatio praesumitur rite facta, donec aliter probetur: et ideo cum in foro externo metus gravis difficilis sit probationis, hinc S. C. C. in hujusmodi causis solet pro majori securitate respondere locum esse adeundi Pontificem pro dispensatione (1). Praestat ut in duobus casibus hujus moralis coactionis parumper insistamus.

635. Primus casus verificatur quando parentes aliive in juvenem auctoritate pollentes, ut redditibus beneficiorum aut officiorum ecclesiasticorum perfruantur, paternum patrimonium non dividatur, et unio inter alios fratres servetur, praesertim si juvenis a natura infelicem physicam constitutionem aut obtusam intelligentiam sortitus sit, ipsum suasionibus aut minis adigunt tonsuram recipere et deinde sacris ordinibus se mancipari. Duo certissima sunt: nempe ex una parte parentes pie agunt, si filium Deo offerunt (*n. 485*) et deinde educant in pietate et bonis moribus intuitu status religiosi aut clericalis, et hunc statum ipsi suaviter suadent; sed ex alia parte parentes simul debent eidem plenissimam in statu eligendo libertatem relinquere, utrum velit Deo in professione religiosa aut in ecclesiastico ministerio servire, an potius in saeculo remanere; et simul debent pro viribus executionem peractae electionis eidem faciliorem reddere; nam, ut docet Clemens II, in *cap. 14, De regularibus*, filii post annos discretionis « liberum habent arbitrium et in electione propositi (seu status) sequi parentum non coguntur voluntatem ». Abutuntur igitur propria auctoritate et gravissime peccant quando filium renuentem et asserentem se divinam vocationem non habere, ad statum clericalem impellunt. Equidem filius deberet parentibus in faciem resistere et propriae libertatis rationes vindicare, juxta illud: *Melius est obedire Deo quam homi-*

(1) Vide cit. nostrum *Tractatum*, n. 587.

nibus; sed ut verbis utamur notissimis S. Augustini: « Si ipse reus quia fecit vel invitus, illi innocentes qui coegerunt ut faceret? Nullo modo ». Si parentes impii in Deum, crudeles in filium, « immolaverunt filios suos et filias suas daemoniis; et effuderunt sanguinem innocentem, sanguinem filiorum suorum et filiarum suarum quos sacrificaverunt sculptilibus Chanaan » (*Psalm. CV, 27 sequ.*), cupiditati scilicet, avaritiae, ambitioni, aeternam filii salutem postponentes. Tandem parentibus qui Deo reservant filium quem mundus fortasse rejiciet, applicari debent quae leguntur *Malach.*, I, 8: « Si offeratis caecum ad immolandum, nonne malum est? Et si offeratis claudum et languidum, nonne malum est? Offer illud duci tuo, si placuerit ei, aut si susceperit faciem tuam ». Ad rem S. Hieronymus, in hunc locum Malachiae: « Indignum est dare Deo, quod dedignatur homo ».

636. Alter casus coactionis moralis quae aliquando parum a physica distabat, legitur in historiae ecclesiasticae monumentis, cum nempe sancti viri rapiabantur ad ordines, praesertim ad episcopatum; quorum exempla cumulat Hallier, *p. I, sect. V, cap. I, § III et sequ.* Haec coactio frequentius ex eo eveniebat quod sancti viri totis viribus sese subtrahebant ordinationi aut consecrationi episcopali propter sacerdotii reverentiam suaeque, ut sibi ipsis videbatur, ineptitudinis et imperfectionis conscientiam; et ab episcopis vel a populo sive rationibus, sive clamoribus, sive imperio, sive precibus, seu etiam minis inducebantur ut ordinationi et electioni de se factae consentirent. « Ut episcopatum suscipiant, ait S. Augustinus, *epist. 204*, tenentur inviti, perducuntur, includuntur, custodiuntur ». Lege etiam factum quod enarravimus *n. 261*. Nihilominus haec ordinatio vel consecratio erat valida, quia illi sancti viri in voluntate episcoporum aut populi divinam tandem voluntatem recognoscere solebant, et ita ad ordinationem vel consecrationem accedebant plene consentientes; imo erat etiam licita, quia tunc temporis licitum erat idoneos taliter compellere. Haec autem disciplina obsolevit: hodie episcopus, infra Romanum Pontificem, laicum aut clericum, utcumque idoneum, potest qui-

dem suasionibus inducere ad statum clericalem amplectendum, vel ad superiores ordines recipiendos; sed in genere eum obligare in conscientia praecepto positivo nequit, et multo minus poenis cogere (n. 114). Nam « justum est ut nemo crescere compellatur invitus », ait S. Gregorius M., in *can. 2, dist. 74*, in Decreto, et concordant *can. 1, 7, 8 et 9, ejusd. dist.* Ita docet Benedictus XIV, *De syn., XII, IV, n. 1 sequ.*, ubi reprehenditur archiepiscopus Calaritanus qui cum videret in sua dioecesi non paucos clericos conjugatos ad sordidas artes se abjicere aut se flagitiis contaminare, ut scandalis hisce obviam iret, secum constituerat, quemcumque deinceps minoribus ordinibus initiaturus esset, eundem simul ad subdiaconatum promoturum; item reprehenduntur alii episcopi qui, animadvertentes dioeceses suas refertas esse minoribus clericis in otio et luxu viventibus, id consilii ceperant ut eos ad sacros ordines suscipiendos compellerent, praefiniendo ipsis congruum tempus intra quod ad majores ordines ascendere deberent, quo elapso, si non obtemperassent, omnibus clericalibus privilegiis expertes et laicalis fori jurisdictioni subjecti futuri essent.

637. His autem duplex est exceptio ab ipsis sacris canonibus praevisa:

a) In primis exceptio est pro clerico *arctato* (ad ordinem) ratione beneficii recepti. Clericus dicitur *arctatus* ratione beneficii *recepti*, qui habet beneficium requirens ordinem sive ex jure sive ex statuto dioecesis sive ex tabulis foundationis, e. g. parochiam, canonicatum ecclesiae cathedralis. Dicitur *arctatus* ratione beneficii *recipiendi* qui habet jus per electionem aut per praesentationem ad beneficium aliquem ordinem requirens: sed non diceretur *arctatus* ille cui aliquis resignare velit beneficium requirens actu ordinem quo caret resignatarius (1).

Igitur clericus *arctatus* ratione recepti beneficii, debet ordinem beneficio adnexum recipere *infra tempus a jure statutum*, ut ait Conc. Trid., *sess. XXIV, cap. XII, de*

(1) Riganti, in *Reg. XXIV Cancell. Apost.*, § III, n. 204; Garcias, *De beneficiis*, p. V, cap. VII, n. 102.

ref., seu *infra breve tempus*, ut legitur in *cap. 5, De aetate etc.*, nempe *infra annum*, ex *cap. 14, 34, 35, De electione etc.*, *Clem. 2, De aetate etc.*, Conc. Trid., *sess. VII, cap. XII, de ref.* Bonifacius VIII, in *cit. cap. 35, De electione etc.*, addit: « Annus hujusmodi (qui a tempore illo incepit quo ipsius ecclesiae regimen commissum tibi extitit et possessionem ejus pacificam habuisti, vel per te stetit quominus haberes eandem) tibi non currit, si promoveri, justo impedimento detentus, *infra tempus hujusmodi* nequivisti ». Quod verum est etiam de arctatis ratione beneficii non curati, ut patet ex *cit. Clem. 2, De aetate etc.*, ubi excusatio justii impedimenti pro omnibus admittitur. Quodnam vero impedimentum habeatur justum et excusans, mox dicemus.

Si beneficiatus nullo impedimento detentus ordinem beneficio adnexum *infra annum* non recipit, applicatur responsio S. C. C. diei 26 *Jan.* 1608: « Censuit non induci vacationem ipso jure, praeter quam in beneficiis curatis ob non susceptum presbyteratum vel alium ordinem sacrum adnexum *infra annum*, ex *cap. 14, De electione etc.*, in 6°; ceterum obtinentem dignitatem et canonicatum debere et posse compelli etiam sub poena privationis ad recipiendum ordinem sacrum canonicatui et dignitati adnexum » (1). Nimirum clericus habens beneficium curatum et absque ullo impedimento negligens ordinem presbyteratus recipere *infra annum*, illud amittit ipso facto ex *cit. cap. 14, De electione*, in 6°. Clericus habens aliud beneficium, illud non amittit ipso facto (2), sed ab episcopo compelli disjunctive potest et debet ut vel ordinem beneficio adnexum recipiat, vel beneficio cedat. Quod si beneficiatus aliquo impedimento detentus ordinem *infra annum* non recipit, aliae distinctiones faciendae sunt. Nam si impedimento jam afficiebatur ante beneficii assecutionem illudque fraudulenter reticuit,

(1) Vide omnino Fagnanum, in *comm. cap. 7, De electione*, § *Inferiora*, n. 23 *sequ.*, ubi magna eruditione hac de re disputat.

(2) Fagnanus, *l. c.*, n. 41, probat vacare ipso jure beneficia quae sunt in cathedrali vel collegiata ecclesia, nec comprehenduntur in *cap. 22, De electione etc.*, in 6°.

beneficio curato privatur ipso jure; alio beneficio privandus est per judicis sententiam, nisi forte impedimentum brevi cessaturum sit. Si impedimentum invaluit post beneficii assecutionem, rursus videndum utrum sit ex culpa beneficiati, an non. Si primum, e. g. si clericus censura ligatur, ea quae mox diximus, repetenda sunt. Si alterum, e. g., si clericus toto illo anno aegrotavit, aut absens erat episcopus et commendatitias habere non potuit, aut episcopus eum ordinare noluit, item si manum amisit, factus est caecus, etc., beneficium nullatenus amittit; sed si impedimentum est temporaneum, ut in primis exemplis allatis, eo cessante, episcopus potest et debet clericum disjunctive obligare, ut supra (1).

Tandem si clericus non intendens ad ordinem beneficio adnexum promoveri, illud obtinuit ut fructus unius anni perciperet, tenetur in conscientia ad perceptos fructus restituendos, nisi, mutata voluntate, ordinatus fuerit; et si ipse fructus non restituit, qui beneficium contulit conscius hujus fraudis, obligatur loco ejus ad indemnem servandam ecclesiam, praeter peccatum mortale quod uterque committit. Ita Bonifacius VIII, in *cit. cap. 35, De electione etc.*, in 6°, qui addit idem beneficium clerico negligenti rursus conferri non posse.

638. b) Praeterea episcopus propter necessitatem aut utilitatem suae ecclesiae potest etiam clericos beneficiatos sed non arctatos praecepto et etiam poenis adigere ad superiores ordines recipiendos. Huc spectat *cap. 6, De aetate etc.*, ubi Alexander III ita statuit: « Si praedicti clerici perceptione majorum ordinum propter occulta sua peccata se indignos esse fatentur, inferiores in ecclesia quorum sit vita probabilis, praeferantur eisdem. Et nisi forte illi qui ordinari pro jam dicta causa recusant, in aliis ecclesiae servitiis valde utiles fuerint, auferantur eis beneficia et alii canonice conferantur. Quod si pro sola voluntate renuerint ordinari et suaserit utilitas ecclesiae aut necessitas, ipsos,

(1) Schmalz., I, XIV, n. 21, cum Glossa in *cap. 1, De aetate etc.*, v. *amittant*; et in *cap. 35, De electione etc.*, in 6°, v. *justo impedimento*, et in *Clem. 2, De aetate etc.*, v. *justo impedimento*. Vide S. C. C. in *Anagnina, Beneficium*, 3 Dec. 1842.

dummodo idonei sint, ad majores ordines recipiendos per amissionem locorum et beneficiorum subtractionem, appellatione cessante, compellas ». Scilicet episcopus compellere potest in primis privando eos voce in capitulo et quotidianis distributionibus, ut habetur in *Clem. 2, De aetate etc.*; deinde subtrahendo ipsis redditus beneficiales; tandem eos privando ipsis beneficiis. Et non solum clericos beneficiatos, licet non arctatos, sed etiam clericos non beneficiatos potest episcopus propter necessitatem aut utilitatem suae ecclesiae obligare imperio ac etiam poenis, e. g. suspensione ab ordine, ut traditur in *can. 3 et 4, dist. 74*, in Decreto; imo, ni fallimur, potest obligare etiam laicos. De obligatione coelibatus hoc in casu vide S. Alph., VI, n. 811 in fine; sed si perpendis ultimam animadversionem quam *n. sequ.* subjicimus, videbis de hac obligatione dubitandum minime esse. At nequit episcopus cogere ordinatos a R. P. (n. 787.)

639. Haec autem quae diximus, melius determinant sequentes observationes.

Episcopus ad coactionem devenire non potest, nisi quando aliud remedium non suppetit subveniendi necessitati aut utilitati ecclesiae. Huc spectat responsio Gelasii Papae in *can. 9, cit. dist. 74*, in Decreto. Episcopus enim quidam eidem exposuerat quod diaconi suae ecclesiae ad presbyteri gradum quo ecclesia indigebat, venire detrectabant. Gelasius rescribit episcopum debere acolythos et subdiaconos maturiores aetate et quorum esset vita probabilis in presbyteros promoveri, potiusquam cogere diaconos, cum invitos fieri ecclesiastica moderatio gravitasque non patiat. Hodie, e. g. deficientibus presbyteris saecularibus, episcopus facile a Sede Apostolica obtinet indultum praeficiendi regulares ecclesiis saecularibus; et, episcopus deberet potius hoc indultum petere, quam renuentes non arctatos imperio aut poenis cogere ad ordinationem.

Imo nonnulli graves auctores negant episcopis in actuali Ecclesiae disciplina jus cogendi propter simplicem suae ecclesiae utilitatem citra absolutam necessitatem. Ita Hallier, *p. I, sect. V, cap. I, n. 20*, et etiam Benedictus XIV, *De syn.*, XII, IV, n. 7, solam meminit necessitatem. At certe

R. P. pro tota Ecclesia potest obligare non solum propter necessitatem, sed etiam propter simplicem utilitatem; ipsique soli reservatur cogere ad episcopatum.

Quae coactio legitima, sive episcopi sive R. P., considerari potest et debet tamquam signum certissimum divinae vocationis et quidem praeceptivae.

At coactio eo tendit ut quis de nolente fiat volens et consentiens ordinationi; si autem, non obstante imperio et poenis, in contumacia perseveraverit, ordinari non potest.

640. 5° Ordinatio *jocantis*, illius nempe qui ad ipsam accedit per jocum et risum, videtur esse nulla. Ad rem S. Thomas, in *supp.*, q. 45, a. 4, pro sacramento baptismi: « Si quis ablutionem exteriorem reciperet, non intendens recipere sacramentum, sed *ludum* et dolum facere, non esset baptizatus ». Et rationem exponit Billuart, *De sacram. in communi, diss. VI, art. I*: « Hanc autem intentionem debere esse internam, idest intentionem suscipiendi rem ut sacram in Ecclesia seu quod Ecclesia facit, nec sufficere intentionem recipiendi rem prophanam aut simulandi vel ludendi, est diserte S. Thomae (doctrina) in supplemento mox citato; et patet quia qui intenderet recipere rem prophanam aut simulare vel ludere, non intenderet recipere sacramentum ».

641. 6° Difficilior est quaestio num valeat promotio illius qui *ficte* seu simulate accedit, seu qui « vultu ac oculis ac toto corpore ad modestiam composito, voluntate tamen alienissima ad hoc sacramentum veniat », ut verbis utamur Benedicti XIV, in cit. epist. *Postremo mense*, n. 47, agentis de baptismo; vel « qui quamvis non ore, corde tamen dissentit », ut ait Innocentius III, in *cap. 3, De baptismo*, agens pariter de baptismi sacramento. Nonnulla exempla practica infra citamus.

642. Jam vero in hac quaestione sententia communis est pro nullitate ordinationis, et in genere pro nullitate cujuslibet sacramenti taliter recepti. Ita S. Thomas, et Billuart relati n. 640. Item De Lugo, *De sacram. in gen., disp. IX, sect. VII, n. 131*, cum dixisset ad valorem sacramenti in genere sufficere etiam voluntatem coactam, subdit: « Hoc

autem intelligi debet, dummodo internus sit verus consensus in sacramentum, non vero si solus sit consensus in actionem externam absque alio consensu interno in ipsum sacramentum ». S. Alph., *VI, n. 810*, praeter alia loca: « Idem dicitur (non teneri ad castitatem) de eo qui invalide ordinatur vel ex defectu formae, aut materiae, vel intentionis; puta si quis per vim aut metum ordines susciperet sine animo se ordinandi, ut Salm., *n. 45 et 46*, et Croix, *n. 2163*, cum communi ». D'Annibale, *III, § 117*, cum docuisset sacramentum esse nullum si subjectum non habet positivam intentionem illud recipiendi, addit in *nota 1*: « Quamvis specie tenus, serio et devote illud recipias (Ben. XIV, C. *Postremo mense*, § 47, 51). Et de hoc nemo umquam dubitavit ». Item etiam Pirhing, *III, XLII, n. ult.* Tandem Benedictus XIV, *De sacrosancto Missae sacrificio, III, X, n. 11*, docet in ordinando requiri intentionem internam et externam suscipiendi id quod Ecclesia intendit ab eo suscipi, sicuti in ordinando requiritur intentio interna et externa faciendi id quod facit Ecclesia, reprobata contraria sententia Ambrosii Catharini putantis in libro *De intentione ministri* sufficere intentionem externam. Vide etiam Franzelin, *De sacramentis in genere, thesi XVII*, aliosque passim.

643. His non obstantibus, putamus sententiam pro validitate ordinationis in casu veriore esse. Sane in primis valere baptismum cum hac fictione receptum clare tradit Innocentius III in *cit. cap. 3, § Item, De baptismo*. Nam hic Pontifex ponit quaestionem *utrum dormientibus et amentibus sacramenti saltem character in baptismo imprimatur*. In primis refert nonnullorum opinionem « qui dicunt quod sacramenta quae per se sortiuntur effectum, ut baptismus et ordo, ceteraque similia, non solum dormientibus et amentibus, sed invitis et contradicentibus, etsi non quantum ad rem, quantum tamen ad characterem conferuntur, cum non solum parvuli qui non consentiunt, sed et *ficti qui quamvis non ore, corde tamen dissentiunt*, recipiant sacramentum ». Deinde hanc opinionem reprehendit quoad invitos et contradicentes: « Sed opponitur talibus, quod qui